

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Mr. F. Teeven
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
26 mei 2014

Uw kenmerk
510559

Contactpersoon
J.M.A. Timmer

Onderwerp
Advies op het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand en het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000

Geachte heer Teeven,

Bij brief van 30 april 2014, met kenmerk 510559, heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het ontwerpbesluit houdende wijziging van het Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand en het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 in verband met de invoering van enige maatregelen in het kader van de stelselvernieuwing gesubsidieerde rechtsbijstand. Dit advies is voorbereid door de leden van de vereniging en de Wetenschappelijke Commissie en vastgesteld door het bestuur van de NVvR.

Strekking wetsvoorstel

Het ontwerpbesluit beoogt op korte termijn enkele wijzigingen binnen het stelsel van de rechtsbijstand aan te brengen die maken dat het stelsel in de toekomst beheersbaar blijft. Daartoe worden enkele beperkingen in uitgaven doorgevoerd, zoals de tijdelijke uitschakeling van de indexering van de vergoedingen voor de advocatuur, een puntenverlaging voor onderdelen van het straf(proces)recht en een generieke verlaging van de vergoeding per punt. Tevens worden met het onderhavige ontwerpbesluit twee wijzigingen doorgevoerd die los staan van de stelselvernieuwing, te weten het intrekken van de maatregel inzake de kennelijke afdoeningen, zoals opgenomen in het Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000 en de aanpassing van het Besluit eigen bijdrage rechtsbijstand in die zin dat de regeling dat een minderjarige geen eigen bijdrage hoeft te betalen bij een conflict met de ouder of ouders gelijk wordt getrokken aan de situatie waarin er een conflict is met de voogd of voogden.

Advies NVvR

De NVvR heeft kennis genomen van het ontwerpbesluit en de hierin opgenomen beperkingen van de uitgaven voor rechtsbijstand. De toegang tot een onafhankelijke en onpartijdige rechter en het stelsel van rechtsbijstand zijn, zoals ook gesteld in de nota van toelichting bij het Ontwerpbesluit, onder andere verankerd in artikel 6 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de universele vrijheden en artikel 18 van de Grondwet. Voor het behoud van de rechtsstaat is het noodzakelijk dat deze belangrijke elementen hiervan worden gewaarborgd. Gelet hierop brengt de NVvR de volgende bezwaren onder de aandacht van de staatssecretaris.

Gevaar voor de toegang tot het recht

Ter zake van de voorgenomen stelselvernieuwing is de NVvR van mening dat de hierin vervatte maatregelen een gevaar betekenen voor rechtzoekenden als het gaat om de toegang tot het recht. Voor een toegankelijke rechtspraak is een toegankelijke rechtsbijstand van wezenlijk belang. In veel gevallen is bijstand door een advocaat in juridische procedures immers noodzakelijk.

Naast het feit dat een forse bezuiniging op de rechtsbijstand gevolgen heeft voor de toegang tot de rechter, heeft de NVvR ernstige bezwaren tegen de economische benadering van rechtspraak zoals deze uit de achtergrond van de stelselvernieuwingsmaatregel spreekt. Zoals ook gesteld in haar position paper voor de hoorzitting/het rondetafelgesprek over het stelsel van de gefinancierde rechtsbijstand op 31 oktober 2013 is de NVvR van mening dat de rechtspraak wordt voorgesteld alsof deze een vorm van dienstverlening aan individuen is; een *commodity* waarvoor een individuele burger wel of niet kan kiezen en, als hij daarvoor gekozen heeft, een steeds hogere prijs voor moet betalen. De NVvR is van mening dat een dergelijk uitgangspunt niet past bij een rechtsstaat.

Kwaliteit rechtsbijstand

Het baart de NVvR zorgen dat de vergoedingen aan de aan het stelsel deelnemende rechtsbijstandverleners steeds verder worden verlaagd. Deze maatregel bergt het gevaar in zich dat rechtsbijstandsverleners niet meer de gewenste kwaliteit aan rechtsbijstand kunnen leveren of zich vanuit financiële motieven niet meer aansluiten bij het stelsel van rechtsbijstandverlening; een verschraling van de rechtsbijstand is het gevolg. Hiertoe neemt de druk op de kwaliteit en toegankelijkheid van de rechtspraak verder toe.

Andere belemmeringen

De zorgen van de NVvR worden niet alleen ingegeven door de voorgenomen stelselvernieuwing van de rechtsbijstand, maar ook door de verhoging van de griffierechten en initiatieven als de vereenvoudiging en digitalisering van de rechtspraak. Over dit laatste heeft de NVvR geadviseerd in haar brief van 14 januari 2014 aan de Minister van Veiligheid en Justitie¹.

De onderlinge samenhang

Het onderhavige ontwerpbesluit bevat, zoals ook gemeld in de aanbiedingsbrief bij het ter consultatie gestuurde ontwerpbesluit, een eerste tranche aan maatregelen in het kader van

¹ NVvR-advies op het concept-wetsvoorstel vereenvoudiging en digitalisering procedures in burgerlijk recht en Bestuursrecht, d.d. 14 januari 2014

de stelselvernieuwing van de gesubsidieerde rechtsbijstand. Een deel van deze voorgestelde beperkingen was reeds door de staatssecretaris aangekondigd in zijn brief van 12 juli 2013 over de stelselvernieuwing van de rechtsbijstand aan de Tweede Kamer. Zoals ook blijkt uit de brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer van 8 april jl. volgt nog een aantal ontwerpbesluiten en wetsvoorstellen. Voor een goede beoordeling van de inhoud van het onderhavige én de nog te verwachten ontwerpbesluiten en wetsvoorstellen is een overzicht van de onderlinge samenhang tussen de diverse voorstellen van belang. Die verbanden zijn door de opgeknipte wijze van aanbieden, naar de mening van de NVvR, moeilijk te leggen, hetgeen de beoordeling van het totale maatregelenpakket bemoeilijkt. Het ter advisering voorleggen van de stelselvernieuwing in zijn totaliteit verdient dan ook volgens de NVvR verreweg de voorkeur.

Conclusie

De NVvR ziet in het maatregelenpakket voor de vernieuwing van het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand een risico voor verdere afbrokkeling van de toegang tot het recht. Maatregelen als de hernieuwde verhoging van de griffierechten en vereenvoudigings- en digitaliseringsinitiatieven bij de rechtspraak versterken dit risico nog eens. Daarnaast vreest de NVvR voor de kwaliteit en kwantiteit van de rechtsbijstand, wat de druk op de kwaliteit van de rechtspraak verder verhoogt. De gefaseerde wijze waarop de stelselvernieuwing in wetswijzigingen en besluiten wordt voorgelegd ter consultatie maakt de onderlinge samenhang moeilijk te doorgronden en te beoordelen.

De NVvR verzoekt de staatssecretaris ook om de in dit advies genoemde bezwaren en aandachtspunten in overweging te nemen en dit ontwerpbesluit en (de grondslag van) de stelselvernieuwing aan te passen.

Namens het bestuur van de NVvR,

M.C.C. van de Schepop
voorzitter